

DELOVNA PRODUKTIVNOST

Pomen mehanizacije v gradbeništvu

V tem članku se bomo prevesem dotaknili ekonomskih prvin uporabe gradbenih strojev. Najvažnejše ekonomske prvine pri izvajanju gradbenih del so: skrajševanje in prihranek časa pri izvrševanju del, prihranek človeške delovne sile, prihranek materiala, ki ga dosežemo z uporabo najbolj racionalnega materiala za zgraditev danega gradbenega objekta.

Skrajšanje in prihranek časa pri delih ima za smoter, da omogoči čimprejšnjo izročitev objekta uporabi. S tem se skrajša čas plačevanja obresti za dobo opravljanja dela, objekt začnemo prej izkoriščati, delovne

zmogljivosti pa ostanejo krajši čas blokiran, poveča se obtok osnovnih in pomožnih sredstev, kadrov itd. Skrajšanje časa za izvršitev gradbenih del lahko dosežemo: z množično uporabo delovne sile, z delno uporabo gradbene mehanizacije, z maksimalno uporabo mehanizacije.

Množična uporaba delovne sile povzroča izgube v proizvodnji zaradi zgostitve delavcev pri delu in zaradi majhne možnosti tehnične in organizacijske kontrole dela. S tem se v skrajni liniji zmanjša delovna proizvodnost. Razen tega množična uporaba delovne sile zelo poveča stroške režije (nastanitev, pre-

hrana delavcev itd.). Poveča se tudi število vodilnega in upravnega osebja. Vsi ti stroški so posebno neprijetni, če je čas zaposlitve kratak.

Delna uporaba gradbene mehanizacije in človeške delovne sile ima prednosti pred uporabo same človeške delovne sile v tem, ker bodo najtežje delovne procese opravili stroji, n. pr. dvigala pri visokih zgradbah, betonskih jezovih, pri montaži jeklenih mostov, izdelavi viaduktov itd. Dvigala imajo potemtakem široko uporabo v gradbeništvu zaradi napredka proizvodnje gradbenih strojev. V tej proizvodnji se kaže težnja, da bi dosegli čim večjo nosilnost dvigal, posebno za gradnjo zgradb iz montažnih delov, kakršne so mostovi, dvorane in podobno, kar omogoča, da se zgradijo težji montažni deli in s tem opravi večji del dela v tovarni ter delavnicah, manjši pa na kraju montaže. Vse to precej poveča ekonomičnost graditve takih objektov.

Najpomembnejši problem pri delni uporabi gradbenih strojev tiči v tem, da morajo biti gradbeni procesi in operacije, ki jih naj opravi človeška delovna sila, vsklajeni in po učinku enakovredni procesom in operacijam, ki naj jih opravijo stroji. Kolikor tega pogoja ne dosežemo, ostanejo stroji neizkoriščeni, kar se v gradbeništvu tudi pogosto dogaja. Vzemimo konkreten primer.

Trakasti transporter s širino traku 500 mm ima učinek 35 kubičnih metrov gramozu na uro. Če bi tak transporter natovarjali s človeško delovno silo, pri čemer lahko računamo, da vsak delavec v eni uri naloži en kubični meter gramozu, tedaj bi bilo potrebno 35 delavcev za naložitev takega transporterja. Ker je okoli njegove košare za nakladanje mogoče razmestiti le 6 delavcev, bi bil transporter s tako delovno organizacijo izkoriščen le s 17 odstotki. Lahko trdimo, da niso skoraj vsi srednji ali večji transporterji, ki jim služi človeška delovna sila, izkoriščeni, da delajo neracionalno in neekonomično. Dobro, racionalno in pravilno so izkoriščeni samo tedaj, če jih natovarjamo z bunkerji, plazečimi se natovarjevalci in podobno.

Iz te razlage je razvidno, da moramo težiti za uporabo kompleksne mehanizacije gradbenih del, kar v razvitih državah že v veliki meri dosega.

»Naša skupnost«

NUDI CLANOM DELAVSKIH SVETOV, OBCINSKIH ODBJROV IN SVETOV TER ORGANOV DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA V ŠOLSTVU, ZDRAVSTVU, ČIŠNIH SVETIH IN TRGOVINI MOŽNOST USPEŠNEGA EKONOMSKEGA IZOBRAŽEVANJA, KER OBJAVLJA ČLANKE, RAZPRAVE IN OBVESTILA O VSEH VPRAŠANJH DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA IZ NAJAVTORITATIVNEJŠIH VIROV.

KER BREZ POTREBNEGA EKONOMSKEGA IN POLITIČNEGA ZNANJA V ORGANIH DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA NI MOGOČE USPEŠNO SODELOVATI IN ZLASTI NE PRAVILNO IN KVALITETNO ODLOČATI, SEGAJTE PO »NAŠI SKUPNOSTI« IN IZPOLNITE SVOJE ZNANJE.

Pogostost poškodb pri delu

Če bi hoteli odgovoriti na vprašanje, v katerih državah, gospodarskih vejah, podjetjih ali oddelkih podjetij se najbolj pogosto dogajajo nesreče pri delu, bi podatki o številu nesreč ne bili zadostni. V ta namen moramo razpolagati tudi s podatki o pogostosti poškodb. Pogostost poškodb pri delu predstavlja razmerje med številom poškodb in številom delavcev, ali kar je bolj točno in kar se bolj pogosto uporablja v statistiki, med številom učinkovito opravljenih delovnih ur. V našem primeru je pogostost poškodb pri delu šte-

vilo poškodb, ki odpadejo na milijon učinkovito delovnih ur. Iz doslej razpoložljivih podatkov je mogoče za našo državo ugotoviti, da je pogostost poškodb pri nas v primerjavi s nekaterimi drugimi državami velika.

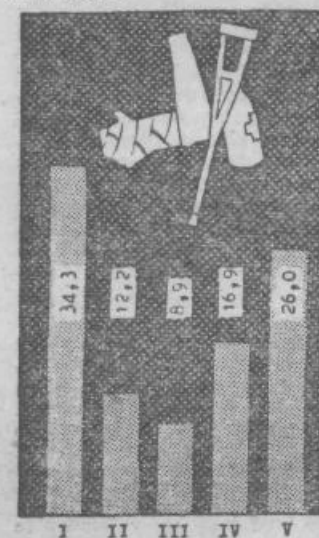
Ta pogostost je različna v raznih podjetjih iste gospodarske dejavnosti. Naslednji podatki o pogostosti poškodb pri delu v 11 tekstilnih podjetjih s področja Beograda in Zemuna v letu 1955 kakor tudi o pogostosti poškodb v nekaterih drugih državah to potrjujejo:

1. — Trikotaža 3,4
2. — Konfekcija 5,8
3. — Konfekcija 7,7
4. — Konfekcija 9,8
5. — Trikotaža 18,6
6. — Tkalnica svile 20,9
7. — Predilnica in tkalnica bombaža 36,0
8. — Predilnica in tkalnica volne 36,3
9. — Konfekcija 44,1
10. — Predilnica in tkalnica volne 47,6
11. — Predilnica in tkalnica bombaža 49,7

Če razen vsega tega upoštevamo, da so v največ primerih vzroki poškodb subjektivnega značaja, iz tega jasno izhaja sklep, da je mogoče brez velikih investicij veliko doseči pri omejevanju poškodb pri delu. Zato

se morajo v prvi vrsti interesirati delavski sveti, ki lahko tako veliko prispevajo k delovni produktivnosti.

1. — Pogostost za vseh 11 podjetij
2. — Pogostost v bombažni industriji Velike Britanije v l. 1952
3. — Pogostost v bombažni industriji ZDA l. 1952
4. — Pogostost v industriji volne ZDA l. 1952
5. — Pogostost za vso tekstilno industrijo Francije l. 1952

Racionalizacija v tovarni zdravil

V tovarni zdravil so proučevali polnjenje stekleničk z zdravilnimi kroglicami in pakiranje. V vsako steklenico če treba vsipati 25 pilul in nato grlo zam aziti z bombažem.

V eno roko vzamemo prazno steklenico, v drugo lijak. Nato naštejemo kroglice in jih denemo v lijak. Polne stekleničke je treba dvigniti, vzeti iz njih lijak in stekleničke postaviti na drugo stran.

Druga delavka polni stekleničke z vate in zapre grlice.

Štetje je mogoče opustiti ob uporabi ožlebljene lopatice. Z enim zamahom lopatice zajamemo natančno 25 pilul in jih vložimo v lijak. Stekleničko napolnimo naenkrat. Z uporabo lopatice lahko delavka v istem času z manj napora napolni več stekleničk, kar pomeni povečanje delovne produktivnosti.

Polnjenje stekleničk je mogoče racionalizirati, če hkrati napolnimo več stekleničk. To dosežemo z ročno napravami (ki so je izumljiv v nekem ameriškem inštitutu za proučevanje dela).

Ta ročna naprava je sestavljena iz lesene škatle, na kateri je aluminijasta plošča. Na tej plošči so luknjice, skozi katere lahko pade samo po ena pilula. S potegnjenjo plošče iz rezervoarja pade v luknjice prav toliko pilul, kolikor jih potrebujemo, da napolnimo pet stekleničk (125 pilul).

Urna meza delavke na tem delovnem mestu znaša 47 din. ŠTETJE Z ROKO: dela ena delavka, ki v sedmih urah napolni 1000 stekleničk. Cena proizvodnje znaša 1629 din. Letna proizvodnja: 300.000 stekleničk s proizvodno ceno 488.700 din.

POLNENJE Z LOPATICO: delajo tri delavke, ki napolnijo 1000 stekleničk v 3,44 ure. Cena proizvodnje znaša 917 din. Letna proizvodnja 300.000 stekleničk stane 275.100 din.

POLNENJE Z ROČNO NAPRAVO: delata dve delavki, ki napolnita 1000 stekleničk v dveh urah. Ob lastni ceni 465 din stane letna proizvodnja 300.000 stekleničk 139.500 din.

NAROČNINA ZA »NAŠO SKUPNOST«

znaša za eno leto 250 in za pol leta 125 dinarjev. Naročnino pošljite na naš tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 60-KB-5-Ž-367 s posebno oznako za »Našo skupnost«.

Če pa morda želite srbohrvatsko izdajo (v cirilici ali latinici) ali makedonsko izdajo, pošljite naročnino na naslov: »Naša zajednica«, Beograd — Dečanska 35, tekoči račun 102-T-349 s pripombo za »Našo zajednico«. Na hrbtni strani napišite, katero izdajo želite.